

עין משפט
גזר מצוה

א ומהי פירוש מלת שלמה
הכלה כן:
ב [ב מתי פירוש מלת
שבתות ה' ב פתח
לשון פסוק טעמי ח' מ' ס'
על ספק [א]:
ג מ' מתי פירוש מלת
גניבה הכלה א
טווח' מ' עג':

רבינו חננאל

חייב ורבי יוחנן דרביה
אמר ואני אומר אינה
משונה כלומר אין זה יכול
ללמד מה שאין שומר
חנם קל משומר שבר
הורה ציוה תורה בשומר
חנם טעון כי בגנב ונכנס
הוא גנב שהוא משלם
תלמידי פלג ושובר שבר
שטונן ענת גנב ומכא
שהוא גנב פטור מכל
פני שחייב בשומר שבר
בגובה כך דיימי אומר
כי שלח בו די פטור לא
מפני ועוד אמר ר' לומר
א ה' נכחתי שליחות
די בשומר שבר וילמד
שומר חנם פטור אימא
לפיכך הכי כי שומר
חנם ושובר שבר שגנב
השקונן שהיה כירס וטעון
שגנב שומר שבר חייב
לשלם מיר שהורה חייב
בגובה ואבידה ושובר
חנם אינו חייב אלא עב
ששבע שגנב ואחר כך
באו עדים שהיה גנב
הלך לא זה לומר מה
ולא זה מה הלך לגופיה
בא בחרוייהו ולעולם
שליחות די צריכה חסרון
לעמיה ר' יוחנן ורובא
הדורא כהנה אפר אינה
צריכה [חסרון] הא דאמר
רבא לא תאמר שליחות
די לא תאמר חנם ולא
בשומר שבר ותיתי משואל
והא לא תביבא שליחות די
בשואל כלל. כך פירוש
לא תאמר שליחות די אלא
בשואל לכתוב ולא היה
צריך לכתוב לא בשומר
חנם ולא בשומר שבר
ורבואו וילמדו מן השואל
ולמה נאמר בהן ללמד
שאין צריכה חסרון ושלא
תאמר די לכתוב מן הדין
להיות כבודו כי ושיטה
היא שליחות די דתיבא
בשומר חנם ובשומר
שבר ואפי' משואל ובי
שיאל ו' מוסף על עין
ראשון ובאילו בשלשום
התיבא שליחות די ה'י
כלהו לפי לי וכו'.

(א) גנבה דל' פטור מחסרון.

מא:

לומר דף שליחות יד אינה צריכה חסרון. וא"ת המינה שומר
שבר דליחיה קרנא להכי אלא בשומר חנם מ"ל אי משומר
שבר מה לשומר שבר שכן חייב בגנבה ואכדה ו"ל כיון דשליחות
יד חייב בתרוייהו אין זה אלא גילוי מילתא למילף דין זה זהו:

קרנא בלא שביעה. וא"ת ורבי
יוחנן ור' אלעזר דלית להו
הך קבנא מנ"ל דפ' ראשונה בשומר
חנם ושניה בשומר שבר דכריש
השואל [לקמן דף ע"ג:] לא קיס לן
אלא מהך קבנא דקרנא עדיפא ופי'
רבינו שמואל דמסבא דיעין דכפרשה
ראשונה כתיב כסף או כלים ורגילות
הוא לשמרה נחמס דליכא זהו
טרחא וכפרשה שניה כתיב כהמה
דליכא טרחא ורגילות לשמרה נשכר
אי נמי דלכ"ה אית להו דקרנא
עדיפא מכפילא נשכונה ומ"מ סבירא
לכו לר' יוחנן ולרבי אלעזר דאין
ללמד שומר שבר משומר חנם הקל
כיון שיש בו חומרה משמש ככל מה
שאין כן בשומר שבר ואע"ג דשומר
שבר ודאי חמור שחייב בגנבה ואכדה
ומאן דלא פריך סבר דמכפל אפילו
פירכא לא עבדין משום דמה דמשלם
כפל הוא מחמת קולא שהוא פטור
עלמו בגנבה כדמפרש בריש מלאתי
דף ע"ג. וטע' גבי מורת הזמה לא
פריך והשתא אחי שפיר הא דריש
השואל [לקמן דף ע"ג.] גבי הא דגמר
גנבה בשואל מקי' דשומר שבר
דפטור כחונם ויחייב בגנבה ואכדה
שואל לא כל שכן ופריך מה לשומר
שבר דכתיב [דף ע"ג.] [בטוען טענת
לפטוי מוויין] והשתא תימה לפי
מה דסבר דכפל הו' חומרה מאי
פריך דלכריה כיון שהוא חמור הו'
לו ליפטר שומר מגנבה כפי שיחייב כפל
וע"ק ברייתא גופיה שואל שחייב
בשבורה ותמה כו' אדרבה היא הנותנת דמפני שהוא חמור פטר
בו בגנבה כדי לחייבו כפפל ולפי מה דפרישית אחי שפיר וא"ת
לר' יוחנן דסבר הכא דמכפל עבדין פירכא וגם סבר רב יוסף כפרק
הכונס [ב"ק דף ע"ג.] גבי שומר אכדה לר' יוחנן ולפטוי
מוויין גנב הוא אם כן גנבה ואכדה בשואל מנ"ל די פריך בהשואל
מה לשומר שבר שכן משלם כפל בלפטוי מוויין ויחייב לפטוי
מוויין גזלן הוא איבעית אימא קרנא בלא שביעה עדיפא ו"ל דלר'
יוחנן נפקא ליה מוכי ישאל ו"ו מוסף על עין ראשון וכה"ג יליף
התם לענין פטור בנעלים ואע"ג דרבי יוסי כרבי נהוראי הוא
תנא וסבר דקרנא עדיפא וכן ברייתא דהשואל [לקמן דף ע"ג.] סבר
דקרנא עדיפא או לפטוי מוויין גזלן הוא ור' יוחנן פליג בתרוייהו
הא לא קשיא דר' יוחנן סבר כהנה דהכונס [ב"ק דף ע"ג.] דקאמר לא
אם אמרת בשומר חנם שכן משלם כפל לך שלח בה די חייב
דקאי אמילתיה דרבי יוסי כר' נהוראי:

רבא אמר לא תביבא שליחות יד כו'. פריש' דסבר אפילו כרבי
אלעזר ואין להקשות לפירושו הא דקאמר ואידך שלח חסרון
דיו והא תרוייהו כרבי לאינה צריכה חסרון לר' אלעזר דהא לא
יליף שומר שבר משומר חנם דהא כתיב פריך ולמ"ד [שליחות
יד] צריכה חסרון תרתי למה לי ולדידיה לא ילפינן חד מחבריה
אפילו הכי לא מוקמינן תרוייהו לדין והיינו משום כדפ"ל דכיון
דשליחות יד חייב בתרוייהו גלי מלתא בעלמא למילף דין של זה
בזה ועוד יש לומר דרבא בא לפרש דהא דאמר ר"א דא לא חתה
היא לא שניהם צריכי לגופייהו כדאמרין אלא שניהם מיותרין
דגמר להו משואל וסבר רבא קרנא עדיפא ופיר גמר שומר שבר
משומר חנם לכו"י עלמא זה מזה מיהו ברייתא דהכונס [ע"ג] סברה
דלא ילפינן זה מזה דקמתי לא אם אמרת בשומר חנם כו':

הדא אומר דף שליחות יד אין צריכה חסרון. וא"ת ויליף
משואל דאינה צריכה חסרון דמנעתי משיכה חייב באונסיה אע"ג
קורדוס מחבירו כ"ש שומרין שמוספין להשתמש שלא מדעת בעלים שחייבים ו"ל בשואל דין הוא כיון דמוסף ליה ליהנה בעלים שחייב
כאלו נשתמש בה לדעת כן שאלה ולאו לאוקמה בגילתא אלא שלח לדעת אינו חשד כאלו ככר נשתמש בשביל משיכה לנהנה לכהן לכהן
לא ילפינן משואל אלא משיכה שיש בה חסרון: **הדא** ר"י ורבי אברהם גאון. ולמ"ד נמי אינה צריכה חסרון דלכריה תרוייהו
יליף שפיר ג"ש לדמתיא לפי שיש כל כך חביות בזה כמו בזה אם לא שלח ידו במלאת רעהו:

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

ואני אומר. ר' יוחנן פליג אדרבי יוסי בן נהוראי רביה ואמר אף
הוא לנודך נאמרה. ולו ק"ל כרבי יוסי בן נהוראי למידרש מיניה
דאין צריכה חסרון דאי מקרא קמא לא תיסק אדעתין לחיוביה
עד דמחסי ליה: בשומר חנם נאמר ונקרב בעל הבית וגו' א בשומר
שבר כתיב שביעה ה' תהיה וגו' א

ואמרין בהשואל [לקמן דף ע"ג:] פרישה
ראשונה נאמרה בשומר חנם שניה
בשומר שבר וכתיב בתרוייהו אם לא
שלח הא אם שלח נחמייב בדברים
הוא פטור עליהם כגון שומר חנם
בין בגנבה בין באונסין דפרשה
בה די קנאה וקמה כרשומי ושומר
שבר פטור במת או נשכר או נשכר
דהיינו אונסין: שומר חנם שפטור.
כל זמן שלא שלח בה די כדכתיב אם
לא ימלא הגנב ונקרב בע"ה אכדה. דפרשה
שלא שלח בה די ולא פשע בשמירתו
ופטור מלחמיהו לקמן בשמעתי
דהאי ונקרב שביעה הוא: שומר
שבר שחייב בגנבה ואכדה. דפרשה
שניה זו נאמרה וכתיב בה אם גנב
יגנב כו' ו' לא ל"ש. שאם שלח בה
די חייב באונסין: דא ודא אהא
היא. כמשמעב של זו כן משמעב
של זו לפי שמתין הוצרכו ואין כאן
מקרא יתר: מאי דא ודא אהא היא.
למה שמתין הוצרכו הלא לא הוצרכה
השניה: שומר חנם שפטור עלמו
בטעמא גנב. כלומר גנב גנבה ממני
ובאו עדים שהיא אכלה משלם תשלומי
כפל דכתיב אם לא ימלא הגנב וגו' א
ודרשינן כדבא קמא [דף ע"ג:] הא
לא ימלא אלא לאחר שנשבע לשקר שנגנבה ובאו עדים שהוא גנב
עלמו גנבו מה כתיב אחריו אשר
ירשיעון אלהים יתלם שנים. אבל
שומר שבר אינו משלם כפל שאם
טען שגנבה משלם חסרון שפיר הוא
חייב בגניבה וטענה אחרת אינה

מביאה אותו לדין כפל: קרנא בלא שביעה עדיפא מכפילא כשבוטה.
חמור שומר שבר שחייב בקרן עד שלא נשבע לשקר נמקום ששומר
חנם פטור דהיינו גניבה ואכדה משומר חנם משמעל כפל ומדה
זו אינה אלא לאחר שנשבע לשקר שנגנבה ובאו עדים שהוא גנב
דכי אחריו כפל בטוען טענת גנב לאחר שביעה אחריו כדלקמן
בשמעתי: רבא אמר. אפילו לרבי אלעזר נמי אחיזי דלא תימא
כו': ותימי משואל. שחייבו הכתוב באונסין כשכיל שכל הנאה
שלו ושולח די נמי כל הנאה שלו: (ויחיה שואל) שלדעת בעלים.
שלא בה די לעשות מלאתו חייב באונסין: שומר חנם ושומר
שבר. השולחין די עושין מלאתו שלא לדעת בעלים לא כ"ש
דחייב שוב באונסיה: למה נאמרה. בשמיהו: הדא לומר לך
שליחות יד אינה צריכה חסרון: ואידך. האמורה בשומר שבר:
שלא האמר דיו לנכא כו'. אם לא נאמרה בשאר שומרין ולמה
משואל הייתי אומר דיו לשליחות יד שומרין שבה מדין שואל להיות
כנדון: מה שואל. אם בעליו עמו כתיב לא ישלם אונסין אף שומרין
ששלחו די אם בעליו עמו יפטר כתב קרא יתירא לחייבו אפילו
בנעלים וגלי רחמנא כהדא והוא הדין ככולהו: לשבוטה. והכי
קאמר אם לא ימלא כמה שאמר שנגנבה אלא הוא גנבה והוא
כבר נקרב אל הדיין לשבוטה ושבע לשקר ואח"כ באו עדים
אשר ירשיעון הדיין ישלם כפל: אהא אומר. קריבה לשבוטה
זו אינו אלא קריבה לדין שמשעה שטען כז"ד נגנבה אע"פ
שלא נשבע ישלם כפל אם באו עדים: נאמר שליחות יד למטה.
אלא שומר שבר שביעה ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח:
ונאמר שליחות יד למעלה. ונקרב בעל הבית אל האלהים אם
לא שלח: אף כן לשבוטה. למדנו שאין משלמין כפל ע"י טענת
גנב אלא לאחר שביעה וגם למדנו שפטור מגנבה ואכדה בשבוטה:
מתני'

מתני' אומר דף שליחות יד אין צריכה חסרון. וא"ת ויליף
משואל דאינה צריכה חסרון דמנעתי משיכה חייב באונסיה אע"ג
קורדוס מחבירו כ"ש שומרין שמוספין להשתמש שלא מדעת בעלים שחייבים ו"ל בשואל דין הוא כיון דמוסף ליה ליהנה בעלים שחייב
כאלו נשתמש בה לדעת כן שאלה ולאו לאוקמה בגילתא אלא שלח לדעת אינו חשד כאלו ככר נשתמש בשביל משיכה לנהנה לכהן לכהן
לא ילפינן משואל אלא משיכה שיש בה חסרון: **הדא** ר"י ורבי אברהם גאון. ולמ"ד נמי אינה צריכה חסרון דלכריה תרוייהו
יליף שפיר ג"ש לדמתיא לפי שיש כל כך חביות בזה כמו בזה אם לא שלח ידו במלאת רעהו:

מסורת הש"ס
א [לקמן דף ע"ג:]
ב [ב"ק ע"ג:]
ג [ב"ק ע"ג:]
ד [ב"ק ע"ג:]
ה [ב"ק ע"ג:]
ו [ב"ק ע"ג:]
ז [ב"ק ע"ג:]
ח [ב"ק ע"ג:]
ט [ב"ק ע"ג:]
י [ב"ק ע"ג:]

תורה אור השלם
א אם לא יקרא הגנב
ונקרב בעל הבית אל
האלהים אם לא שלח
ידו במלאת רעהו
שמות כב 1

הגהות הב"ח
א [ב"ק ע"ג:]
ב [ב"ק ע"ג:]
ג [ב"ק ע"ג:]
ד [ב"ק ע"ג:]
ה [ב"ק ע"ג:]
ו [ב"ק ע"ג:]
ז [ב"ק ע"ג:]
ח [ב"ק ע"ג:]
ט [ב"ק ע"ג:]
י [ב"ק ע"ג:]

מוסף רש"י
ונקרב וגו' לשביעה.
שפיר טעון ונגזר מכת
האם ישבע שנגנבה ויפטר
ב"ק ע"ג. או אינו
אלא לדין. לפיכך
דשומר חנם שטעון נגנבה
חנם חייב דלחמיהו
כשואל [ע"ג]. קריבא בלא
שבוטה עדיפא מוכפילא
בשבוטה. דכפל אינו
בשומרין עד שיטען לשקר
שנגנבה הימנו. וחייב בלא
עדים. הלכך קנאה ממוס
שבוטה הוא דנקייה רחמנא
[ע"ג].